

EELNÕU

.....

VABARIIGI VALITSUS

Eesti seisukohad Euroopa Liidu ühtse turu tuleviku kohta

Kiita heaks järgmised majandus- ja tööstusministri esitatud Eesti seisukohad Euroopa Liidu ühtse turu tuleviku kohta.

1. Ärisõbralik õiguskeskkond

1.1 Euroopa Liidu ühtse turu edasiarendamise eesmärgiks peab olema selge õigusliku regulatsiooniga innovatsiooni soosiva ettevõtluskeskkonna loomine. Eelkõige tuleb vähendada õigusloome mahtu ja keskenduda kehtiva õiguse paremale rakendamisele ning Euroopa Liidu õigusaktidest tuleneva bürokraatia, killustatuse, dubleerimise ja aruandluskohustuse vähendamisele. Seejuures peab Euroopa Komisjon tunnistama kehtetuks või lihtsustama kehtivaid õigusakte, mis on üleliigsed, ebatõhusad või mille kulud kaaluvad üles saadava kasu.

1.2 Iga õigusakti väljatöötamisel tuleb paremini arvestada ettevõtja ja avaliku sektori kulutustega, mis kaasnevad tema tegevuse Euroopa Liidu õigusaktist tulenevate nõuetega vastavusse viimisega, mille väljaselgitamises on oluline roll õigusakti eelnõu põhjalikul mõjuanalüüsil. Koos õigusakti ettepanekuga peab Euroopa Komisjon esitama ka delegeeritud ning rakendusaktide eelnõud, et oleks võimalik hinnata õigusaktide kogumõju ja rakendatavust.

1.3 Euroopa Liidu õiguse uute algatuste puhul tuleb lähtuda andmete ühekordse küsimise põhimõttest ja tagada, et andmeid on liikmesriigis võimalik taas- ja riskasutada. Euroopa Liidu uutes algatustes tuleb vaikumisi kasutada reaalamajanduse ehk andmepõhisele aruandlusele tuginevaid lahendusi, mille eelduseks on Euroopa Liidu kokkulepe andmete standardiseerimise reeglitest. Teeme ettepaneku alustada Euroopa Liidu tasandil andmete standardiseerimisega e-arvetest.

1.4 Peame oluliselt kiirendama kõrge lisandväärtusega investeeringute tegemiseks vajalikke haldusmenetlusi (planeeringud, keskkonnamõtjude hindamised, loamenetlused) kogu tööstus- ja taristuökosüsteemis. Soovime, et Euroopa Komisjon algataks liikmesriikidega dialoogi küsimuses, kas ja millistele parameetritele (sektor, investeeringu maht) vastavate investeeringute puhul tuleks Euroopa Liidus rakendada ühtlustatud menetlusskeeme. Ühtsed ja etteennustatava ajaraamiga menetlused muudavad Euroopa Liidu turu tervikuna investoritele atraktiivsemaks.

1.5 Euroopa Liidu ühinguõiguse valdkonnas on oluline keskenduda olemasoleva õigusraamistiku ajakohastamisele, parendamisele ja õigusselgemaks muutmisele, aga ka vajadusel kodifitseerimisele.

Euroopa Liidu tasandil tuleb kokku leppida reeglites, mis lihtsustavad ühingute piiriülest tegutsemist (näiteks ühingute vastastikune tunnustamine) ning parandavad registrite vahelist andmevahetust.

Eesti peab väga oluliseks, et äritegevust puudutav õigusraamistik Euroopa Liidu siseturul oleks äriühingute jaoks lihtsam ja uuenduslikud äriühingud saaksid kasvada, kuid põhjalikumat analüüsi vajab, kas kogu ühinguõigust või lausa mitmeid erinevaid õigusharusid hõlmavate mahukate koodeksite väljatöötamine ning selle raames uute Euroopa Liidu ülestest ühinguvormide loomine on selleks kõige kiiremad, tõhusamad ja sobivamad meetmed.

1.6 Eesti peab oluliseks, et Euroopa Liidu siseturu reeglid oleksid võimalikult ühtsed, kuna see lihtsustab ettevõtjatel piiriülest tegutsemist. Samas peab Eesti oluliseks, et Euroopa Liidu õigusakti instrumendi valik ja Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 114 kasutamine õigusliku alusena toimub kooskõlas Euroopa Liidu aluslepingutega ning subsidiaarsuse ja proportsionaalsuse põhimõtetega, menetlusõiguse ja tsiviilõiguse süsteemide täielik ühtlustamine ei peaks olema Euroopa Liidu siseturu reguleerimisel üldeesmärk. Euroopa Liidu siseturu reguleerimisel tuleb järgida Euroopa Liidus kehtivat menetlusautonoomia põhimõtet, mis annab liikmesriikidele õiguse luua siseriiklikud menetlusõiguse süsteimid. Valdkonnaspetsiifiliste erireeglite kehtestamist Euroopa Liidu siseturu õigusaktides selliste tsiviilõiguse valdkondade puhul nagu näiteks aegumistähtajad, tõendite kogumine, tsiviilvastutus ja esindusõigus tuleks vältida, kuivõrd taolised erisused muudavad õigussüsteemi põhjendamatult keerukaks ja võivad viia olukorrani, kus isikuid, sealhulgas erinevates sektorites tegutsevaid ettevõtjaid koheldakse erinevalt.

2. Ühtse turu strateegiliste eesmärkide ja konkurentsivõime rahastamine ning võrdsete võimaluste tagamine

2.1 Eesti on seisukohal, et Euroopa konkurentsivõime tõstmiseks on vaja suurendada tootlikkust. Euroopa Liidu ühtse turu edendamiseks on vajalik rohe- ja digiülemineku, kaitsevõime ning teadus- ja arendustegevuse ja innovatsiooni investeeringute märkimisväärne suurendamine. Eelkõige tuleb edendada erakapitali investeeringuid, milleks on vaja Euroopa kapitaliturgusid kiiresti edasi arendada. Avaliku sektori piiratud rahastamist tuleb kasutada erakapitali investeeringute esilekutsumiseks, muuhulgas riskide leevendamise kaudu eelkõige nendes valdkondades, kus tekib konkurentsivõimet toetavate mõjude edasikandumine majanduses. Selleks tuleks kaaluda uuenduslike finantsinstrumentide kasutuselevõttu, sealhulgas Euroopa Investeerimispanka võimalusi maksimaalselt ära kasutades.

2.2 Uute innovaatiliste tehnoloogiate ja ärimudelite arendamiseks vajab Euroopa ühishuviprojektide (*Projects of Common Interest, PCI ning Important Projects of Common European Interest, IPCEI*) kontseptsioon ülevaatamist, et tagada läbipaistvus ja rahastus väikeriikidele ning väike- ja keskmise suurusega ettevõtetele. Selliste projektide kriteeriumid peavad jätkuvalt võimaldama riigiabi andmist ainult Euroopa ühiseid huve edendavatele olulistele koostööprojektidele.

2.3 Oleme seisukohal, et tugev Euroopa Liidu ühtne turg põhineb ausal konkurentsil ja võrdsetel võimalustel nii liikmesriikide kui ka ettevõtete jaoks. Ajutised riigiabimeetmed, mille eesmärk oli leevendada viimaste aastate erinevaid kriise, tuleb kaotada. Oleme valmis toetama riigiabi reeglite lihtsustamist ja riigiabi menetluste kiirendamist, sealjuures puhaste tehnoloogiate väljatöötamisel, taastuvenergias ja tööstuse dekarboniseerimiseks, kuid tavareeglite raames. Riigiabi peab olema piiratud ja sihipärane.

2.4 Riigiabi menetlused peavad olema lühemad, et kiirendada uute tehnoloogiate turule jõudmist. Eesti võib kaaluda uue Euroopa Liidu riigiabi mehhanismi toetamist, mis kohustab liikmesriike eraldama osa oma riiklikust rahastamisest üle-Euroopaliste algatuste ja

investeeringute rahastamiseks Euroopa Liidu ülesesse fondi, kui see aitab ühtlustada võrdseid võimalusi ühtsel turul, kuid eelnevalt peab olema selge, kuidas toimuks keskse abifondi finantseerimine, kuidas liikmesriigi panust arvutatakse ning millises ulatuses mõjutaks uus keskne Euroopa Liidu riigiabi mehhanism liikmesriigi pädevust ja võimekust riigiabi anda.

2.5 Eesti peab oluliseks, et maksuküsimustes säiliks seadusandlik erimenetlus ehk ühehäälsus, kuna tegemist on meetmetega, mis otseselt mõjutavad liikmesriikide eelarvetulu ja konkurentsivõimet. Siseturu rajamise ja toimimise tagamiseks ning konkurentsimoontuste vältimiseks peab Euroopa Liidu maksupoliitika keskmes olema käibemaksu, aktsiisi ja teisi kaudset maksustamist käsitlevate õigusaktide ühtlustamine, mis ei läheks kaugemale Euroopa Liidu toimimise lepingus sätestatud eesmärgist. Samuti on tähtis liikmesriikide koostöö piiriüleste käibemaksupettuste vastu võitlemisel. Peame vajalikuks, et uute maksuvaldkonna ettepanekute osas toimuks liikmesriikidega enne ettepanekute avaldamist läbipaistev ja konstruktiivne konsulteerimine eesmärgiga kaardistada liikmesriikide probleemkohad, mis siseturu vaatest ühist lahendamist vajavad. Samuti peame oluliseks, et maksuvaldkonna direktiivide väljatöötamisel ning läbirääkimistel pöörataks rõhku plaanitavate muudatustega kaasnevale ebavajalikkule või liigsele halduskoormusele.

3. Ühtse turu ühenduvus ja vastupanuvõime

3.1 Euroopa Liidu ühtne turg peab toimima nii tavaolukorras kui ka kriisi ajal, selleks on vajalikud turvalised kriisikindlad ühendused ja tarneahelad kindlustamiseks vajalike toodete tootmine ja teenuste pakkumine. Tuleb tagada piisavas mahus kriitiliste toorainete (sealjuures konkurentsivõimelise hinnaga puhas energia) ja toodete (energeetika – ja kaitsetööstuse elektroonikaseadmete või toit) tootmine.

3.2 Peame oluliseks, et Euroopa Liidus oleks piisav ravimite ja toimeainete tootmisvõimekus, et vähendada sõltuvust kolmandatest riikidest ja parandada ravimite varustuskindlust. Toetame meetmete välja töötamist, mis panustavad kriitiliste ravimite või nende toimeainete tootmisvõimekuse tõstmisesse Euroopa Liidus luues sünergiaid erinevate Euroopa Liidu rahastusinstrumentidega teadusuuringute ja innovatsiooni arendamisel. Väikese turu seisukohalt peame vajalikuks, et need meetmed tagaksid ravimite, sealjuures kriitiliste ravimite võrdse kättesaadavuse siseturul.

4. Inimkeskne ühtne turg ja teenuste vaba liikumine

4.1 Toetame Euroopa Liidus kutse- ja hariduskvalifikatsioonide (keskharidus, kutseharidus, kõrgharidus) vastastikuse tunnustamise rakendamist tööjõu ja õppega seotud liikuvuse edendamiseks.

4.2 Peame oluliseks piiriülese teenustekaubanduse liberaliseerimist, sealjuures ambitsioonika teenuste direktiivi rakendamise kaudu. Soovime, et Euroopa Komisjon esitaks uue horisontaalse ühtse turu strateegia, milles on konkreetsed ettepanekud ja tähtajad teenuste ühtse turu kõige probleemsemate tõkete kõrvaldamiseks.

4.3 Peame oluliseks kõrvaldada allesjäänud takistused, mis on seotud geoblokeeringutega ühtsel turul, takistades tarbijatel osta ja tarbida teenuseid ja tooteid teisest liikmesriigist eemal. Digiteenuste parema liikuvuse tagamiseks ühtsel turul peab Eesti oluliseks täiendavalt hinnata asukohapõhiste piirangute vähendamise võimalusi, mis arvestaks asjaomaste õiguste omajate huve ning muid Euroopa Liidu õigusest tulenevaid tingimusi teenuste piiriülesel pakkumisel.

5. Tugevam Euroopa Liit globaalsel tasandil

5.1 Euroopa Liidu kaubanduspoliitika peab aitama oma ettevõtetel pääseda ligi maailma parimatele tehnoloogiatele, teenustele ja toodetele. Eesti peab oluliseks andmete piiriülese liikumise tagamiseks reeglite kehtestamist kahepoolsete vabakaubanduslepingute ja Maailma Kaubandusorganisatsiooni e-kaubanduse läbirääkimiste kaudu.

5.2 Peame oluliseks jätkata Euroopa Liidus investeerimist Euroopa standardite arendamisesse ja edendamisesse, sest tugev Euroopa standardimissüsteem on Euroopa huvide edendamise aluseks ka rahvusvahelises standardimises. Peame vajalikuks Euroopa Liidu juhtrolli rahvusvahelises standardimises, et tagada tehnoloogiarakenduste põhinemine demokraatlikel väärtustel.

6. Eesti esindajatel Euroopa Liidu Nõukogu erinevatel tasanditel väljendada ülaltoodud seisukohti.

7. Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumil teha punktis 1 nimetatud seisukohad teatavaks huvirühmadele, kes olid kaasatud seisukohtade kujundamisesse. Riigikantseleil esitada punktis 1 nimetatud määruse eelnõu ja seisukohad Riigikogu juhatusele ning teha seisukohad teatavaks Eestist valitud Euroopa Parlamendi liikmetele ning Eestist nimetatud Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee ja Regioonide Komitee liikmetele.

Kristen Michal
Peaminister

Taimar Peterkop
Riigisekretär